

Traducció misteriosa

El *Diccionari de la literatura catalana* acaba així l'article sobre Gastó Alonso i Manaut (Barcelona, 1878-1947), escriptor i actor conegut amb el pseudònim *Gastó A. Màntua*: "També publicà la novel·la *La caràtula* (1924), i una traducció de *Far maleït* (1912), de Paul Antier i Paul Cloquemon." Què és *Far maleït*, una novel·la o una obra de teatre? És una peça que, a més de traduir, va muntar i interpretar. La va escenificar el grup Gran Guinyol Català, que dirigia conjuntament amb un altre actor, Joan Santacana. Es va estrenar el juliol del 1912 a Barcelona.

No sap comptar

El narrador d'*El cementiri de Praga* diu que ha sentit a dir que a la Terra hi viuen més de mil milions de persones i, en la versió original, continua: "Non so come hanno fatto a contarle.". Amb el "contarle", la traductora Carme Arenas aplica la llei del mínim esforç i tria la paraula que s'assembla més al català: "contar-les". En català, cal saber-ho, les xifres es *comptem*, no es *conten*. *Contar*, en italià, és *raccontare*.

Un Junoy espuri

L'índex onomàstic del llibre *Quaranta anys d'advocat*, d'Amadeu Hurtado, reeditat per Edicions 62, diu que Emili Junoy és esmentat a la pàgina 921. Hi ha un Junoy, sí, però és Lluís Clot i Junoy.

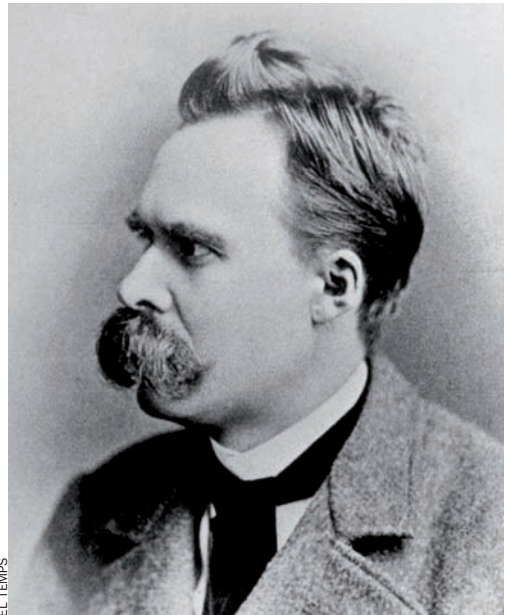
La dona va gata per amor

La nova definició del DIEC2 de l'adjectiu *gat*, en el sentit d'embriac, afegeix que només es refereix a la primera subaccepció de la primera accepció d'*embriac*, "que té les facultats pertorbades per la ingestió d'alcohol." Però la definició de *gata* no especifica a quina accepció d'*embriaga* es refereix i, per tant, cal deduir que també a la segona, "que té l'ànim pertorbat per una passió". En conseqüència, "estar gata" i "anar gata" pot indicar que té l'ànim pertorbat per l'amor o per l'orgull.

La traducció del primer Nietzsche coincideix amb la de dos textos més de joventut, poc coneguts

La traducció, a càrrec de l'editorial Adesiara, del primer llibre de Friedrich Nietzsche (Röcken, 1844 - Weimar, 1900), *El naixement de la tragèdia*, publicat el 1872, quan l'autor tenia 28 anys, s'escau amb la de dos textos més de joventut, poc coneguts, per part d'una segona editorial, Edicions de la Ela Geminada. Són *Sobre veritat i mentida en sentit extramoral*, enllestit l'any posterior a l'edició d'*El naixement de la tragèdia* i publicat, pòstumament, l'any 1903, i una obra escrita en llatí el 1864, abans de fer vint anys, com a treball final del batxillerat, *Sobre Teognis de Mègara*, obra que només s'havia traduït, sencera, a l'italià i, parcialment, a l'alemany. Els dos assaigs apareixen aplegats en un sol volum, i en edició bilingüe. El primer ha estat traduït per Josep-Maria Terricabras, i el segon, per Raül Garrigasait i Oriol Ponsatí-Murlà. El traductor d'*El naixement de la tragèdia* és Manuel Carbonell.

La redacció de *Sobre veritat i mentida*, diu Terricabras al seu text introductor, coincideix amb la primera època del pensament nietzscheà, una època de tensió i crisi, i l'assaig té un to inicial aparentment pessimista sobre la condició humana, però l'autor no es gronxa pas en el pessimisme, sinó que el constata i passa ràpidament a denunciar-lo. Un cop acceptat que amb el llenguatge no arribem més enllà, que no podem fer més d'allò que fem, Nietzsche planteja una alternativa a l'intent de construir conceptes cada vegada més abstractes, més allunyats de la realitat, sobre els quals ens abriguem, i ens protegim. L'alternativa consisteix a retornar a un contacte directe amb la realitat, a través de sensacions i intuïcions. I, en comptes d'anar pel camí fred de les construccions racionals i abstractes, podem optar per l'experiència viva d'intuïcions concretes particulars. Enfront de l'home racional, hi proposa l'home de l'experiència artística, de la vivència estètica. Tot i ser un text breu, conté, conclou Terricabras, algunes de les idees més nuclears del filòsof.

Friedrich Nietzsche va publicar *El naixement de la tragèdia*, ara traduït al català, el 1872, a 28 anys.

També trobem al text llatí *Sobre Teognis de Mègara* algunes idees del Nietzsche més madur, en concret l'anàlisi dels conceptes *noble* i *vil*, al marge de consideracions morals. És fàcil de veure en aquest Nietzsche de dinou anys, diu Oriol Ponsatí-Murlà al text introductor, un tarannà intel·lectual més proper al de l'autor d'*El naixement de la tragèdia* que no pas al de la majoria de treballs filològics redactats entre el 1864 i el 1872, de tal manera que podem aventurar la possibilitat que alguns dels interessos i intuïcions filosòfics desenvolupats pel Nietzsche més madur poguessin ser remuntats fins al Nietzsche gairebé adolescent, uns interessos i intuïcions que potser van quedar estroncats per l'empresa de la carrera filològica i no foren represos fins el 1872. Sigui com sigui, veiem en aquest text que, com en *El naixement de la tragèdia*, es tracta d'il·luminar el present amb la llum del passat i viceversa. El prologuista de l'edició d'Adesiara, Jaume Pòrtulas, diu que aquest és un dels objectius bàsics del primer llibre del filòsof.

Lluís Bonada